

AJANKOHTAISTA: TERVEISET TARTON TUTKIJAVAIHDOSTA

Outi Fingerroos

Tarton kaupunki on melkein kuin Turku, sillä siellä on paljon opiskelijoita ja yliopisto antaa leiman koko paikalle. Vietin kuluneen syksyn Tarton yliopiston folkloristikan laitoksessa vierailevana tutkijatohtorina. Rahoituksen kahden ja puolen kuukauden vierailulle myönsi Suomen Akatemia, ja Viron tiedeakatemia huolehti kuluista paikanpäällä kahdenvälisen vaihtosopimusten perusteella.

Suomalaiselle akateemiselle yhteisölle Tartto on uskoakseni jo niin tuttu, että itse kaupungin esittelemineen on tässä tarpeetonta. Puutalot ovat enimmäkseen paikoillaan, Toompeanmäki suorastaan liekehti syksyn loisteliaassa ruskassa ja Emajoki virtasi vuolaan kuraisena. Reilussa kahdessa kuukaudessa oma mielikuvani kaupungin hengestä oikeastaan vain vahvistui, ja harmittamaan jäi se, että viron alkeiden kertaus jäi parhaassa sisäänajovaiheessa kesken. Antikvaarisia arvoja peräävä esteetikko kenties kauhistuisi uutta Kaubamajaa, joka nousi jo kesällä pysyväksi muistomeriksi tästä ajasta. Itseäni sekään ei häirinnyt.

Tekstissäni valotan vierailuni antia valikoiden, sillä reilu kaksi kuukautta on liian pitkä aika esiteltäväksi perusteellisesti. Kaikissa kokemuksissani ei muutenkaan ole tieteellistä erityisyyttä.

MUUTOKSIA KORKEAKOULUKENTÄLLÄ

Viittasin pääkirjoituksessani suomalaisissa yliopistoissa jylläävään Bolognaan, upjään ja opetusministeriön ruokkimaan tehokkuusajatteluun. Yliopistoväen palkkauksista en tartolaisten kanssa keskustellut lainkaan, mutta korkeakoululiitokset sen sijaan puhuttivat, sillä vierailuni aikana marraskuussa Tarton yliopistoon yhdistyi Viljandin kulttuuriakatemia, jonka rehtorina toimii suomalaisille folkloristeille tuttu Anzori Barkalaja. Liitosta oli valmisteltu jo pidemmän aikaa, ja satuin olemaan Viljandissa juuri sinä päivänä, jolloin kulttuuriakatemian siirtopaperit allekirjoitettiin. Nyt siis puhutaan Tarton yliopiston Viljandin kulttuuriakatemiasta.

Vaihdoin muutaman sanan kiireisen rehtorinkin kanssa. Barkalaja oli liitoksesta huomattavan innostunut, eikä innostus ole perusteeton. Nyt osa kulttuuriakatemian opiskelijoista voi siirtyä Tartoon tekemään maisteriopintoja saaden mahdollisuuden suuntautua käytännön lisäksi myös teoreettisiin opintoihin. Barkalajan kanssa olen jokseenkin samaa mieltä siitä, että muutos on mahdollista nähdä opiskelijoiden työllistymistä edistävänä tekijänä vaikkakaan uuden systeemin ei voi olettaa toimivan ennen vuosien sisäänajoa. Liitoksen ennakoidaan myös keventävän kulttuuriakatemian hallintoa ja toiveissa on, että Tarton yliopiston Viljandin kulttuuriakatemia saa enemmän taloudellista liikkumavaraa. Barkalajan puheista muodostin käsityksen, että Viljandissa eletään tällä hetkellä lähinnä pyhällä hengellä ja kekseliäisyydellä.

Toinen Tarttoa(kin) koskeva ja koko laitoksen henkilökuntaa työllistävä prosessi oli evaluaatio, jota tiedekunnassa on valmisteltu hartaasti. Ulkomaisista, lähinnä lingvistiikan alan asiantuntijoista koostuva ”raati” vieraili folkloristiikan oppiaineessa 22. marraskuuta. Päivässä oli runsaasti ohjelmaa: opiskelijoiden, tutkijoiden ja henkilökunnan tapaamisia sekä päälle joukko opetusnäytteitä, vertaisarviointeja ja tutkimusten esittelyä. Juuri nyt Turun yliopiston humanistisessa tiedekunnassa ollaan käynnistämässä samaista prosessia, joten ylimääräinen kiire ja sisältöjen arviointi jatkuvat laitoksilla. Itse olin hämmästyynyt siitä tarkkuudesta, jolla laitoksen tuotoksia arvioitiin Tartossa. Onkin selvä, että säästöleikkuri käy molemmin puolin Suomenlahtea niissä oppiaineissa, joiden osalta evaluaation tulos on huono tai jollain tapaa miinusmerkkinen. Suomessa joka tapauksessa odotetaan pelonsekaisilla tunteilla yliopistoihin kohdistuvia henkilöstövähennyksiä.

ELOREA JA YLIOPISTOKESKUSTIETOA

Kahden ja puolen kuukauden jälkeen kollegani Tartossa naureskelivat, että vierailevan suomalaisen tutkijatohtorin otsassa lukee kaksi slogania: Elore ja Porin yliopistokeskus. Näin varmaan olikin, sillä pyrin viemään täsmällistä tietoa molemmista. Elore useat kollegani tunsivat, mutta kukaan heistä ei ollut ajatellut lehteä julkaisuforumina itselleen. Jatkossa tämä asia korjaantuu, sillä jo seuraavaan lehteen saamme katsauksen Risto Järven tuoreesta väitöskirjasta ja toimituskuntaamme liittyy Tartossa asuva folkloristi Pihla Vuorinen. Lisäksi Elore toimituskunta käy joulukuun kokouksessa periaatekeskustelun siitä, pitäisikö lehden ottaa viro julkaisukieleksi suomen, ruotsin ja englannin rinnalle. Itse pidän tätä hienona vaikkakin työläänä mahdollisuutena.

Porin yliopistokeskus ja Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maiseman tutkimuksen laitos ovat nyt tuttuja ainakin Eesti Kirjandusmuuseumin ja folkloristiikan oppiaineen väelle. Yliopistokeskukset ovat virolaisille vielä jokseenkin vieraita koalitioita, joten esitykseni saivat kiinnostuneen vastaanoton. Lisäksi solmin Erasmus-sopimuksen historian laitokseen kuuluvan etnologian oppiaineen kanssa. Uskon, että uusi tieto ja kontaktit hyödyttävät jatkossa kaikkia osapuolia.

SUOMALAISET, BALTIALAISET JA VENÄLÄISET TUTKIJAT

Joukko suomalaisia muistitietohistorioitsijoita on kuluneen kolmen vuoden aikana muodostanut FOHN-verkoston (Elore julkaisee *Finnish Oral History Network* -verkostosta esittelyn vuoden 2006 ensimmäisessä numerossa). Toiminta on lähtökohdiltaan kansainvälistä, ja keskusteluja käydään sekä käytännön kysymysten että metodologian ympärillä. Tekemisessä pyritään myös konkreettiseen näkyvyyteen julkaisemalla ja järjestämällä seminaareja. (Ks. tarkemmin < <http://blogit.helsinki.fi/thpts/>>.)

Suomalaiset tutkijat ovat olleet aktiivisesti yhteyksissä baltialaisiin, venäläisiin ja pohjoismaalaisiin kollegoihin. Viimeksi tutkijat kokoontuivat seminaariin *War Memoirs in Life Histories* Tartossa lokakuussa 2005 ja jatkavat keskusteluja vuoden 2006 tammikuussa Riassa, huhtikuussa Norjan Hamarissa ja marraskuussa Helsingissä. Tähänastisten tapaamisten pääorganisoijana ja rahoittajana on ollut latvialainen *National Oral History Project* -hanke, jota koordinoi Riasta käsin Mara Zirnite.

Verkostolle on myös rakennettu Tarton yliopistossa WebCT, joka löytyy osoitteesta: < <http://webct.e-uni.ee/public/TUOHaLHRitNBA/index.html> >. WebCt on online-portaali, jonne on mahdollista lisätä maakohtaista tietoa seminaareista, tutkimuksista ja käynnissä olevista hankkeista. Hanketta koordinoi Tiia Jaago. Ilokseni sain muutenkin havaita, että Tartossa ollaan pitkällä online-ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Meille suomalaisille humanisteille siis riittää jatkossakin opintoretkien aiheita Virossa.

SUOMEN AKATEMIALLE KIITOS

Suomen Akatemia ilmoittaa toimivansa siten, että suomalaisilla tutkijoilla on hyvät valmiudet ja edellytykset kansainväliseen toimintaan tutkijoina ja tieteen edistäjinä. Akatemia onkin merkittävä tutkijoiden liikkuvuuden edistäjä, ja on ilahduttavaa, että se panostaa vastaväitelleiden (nuorten) tutkijoiden työskentelyyn ja oleskeluun ulkomailla. (Ks. Suomen Akatemia [online] > Kansainvälisyys.)

Oma kokemukseni vierailustani Tartoon on pelkästään positiivinen, enkä voi kuin kiittää rahoittajiani loistavasta mahdollisuudesta päästä tarkastelemaan yhdessä maassa tehtävää tutkimusta ja yliopistomaailmaa yleensä. Tämän tyyppiselle vierailulle reilu kaksi kuukautta on mitä sopivin aika: ennätin tehdä omia töitäni, tavata lukemattomia henkilöitä ja vierailla kymmenissä eri kohteissa. Samalla olen voinut markkinoida omaa tutkimustani, yliopistoani, laitostani ja Suomessa käytäviä ajankohtaisia keskusteluja. Vaikka Tartto on maantieteellisesti lähellä ja läheinen, on se silti kovin kaukana: molemmilla puolilla Suomenlahtea tehdään paljon sellaista, josta emme tiedä yhtään mitään.

Veljeskansamme lämmin vastaanotto ja aito kiinnostus suomalaista tutkimusta kohtaan on asia, jota suomalaiset kulttuurien tutkijat ovat aina arvostaneet. Mikään ei lämmitä mieltä enempää kuin vanhat, Viron historiaa kokeneet ihmiset,

jotka kunnioittavat suomalaisia, minusta vähän liikaakin. Ymmärryksen häivät käsittämättömän erilaisesta lähihistoriasta ovat itselleni matkan kenties arvokkain anti. Kiinnostus viron kieleen ja Baltian miehitysaikojen historiaan jäävät minulle pysyväksi pääomaksi.

Kirjoittaja on Suomen akatemian tutkijatohtori UCPorin kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksessa.